PROGRESJONSPLAN FOR FJERDUM BARNEHAGE 2026 – 2027.

Antall, rom og form		
De yngste barna	**De mellomste barna**	**De eldste barna**
Barna får erfaringer med rom og form gjennom leker og se figurer og former som passer sammen. Barna får erfaringer med egen kropp og plassering i rom. Barna får erfaringer gjennom fellesskapet vårt, og hvem som er tilstede i for eksempel samlingsstunder. Borte-tittei-leker som *hvem er under teppet* og annet gir barna erfaringer med objektpermanens og at gjenstander og personer ikke blir borte, selv om vi ikke kan se dem. Barna får erfaringer med tall gjennom regler, sanger, fortellinger, bøker og eventyr, som innbyr til mye repetisjon og lek.	Barna får erfaringer med sortering og ulike førmatematiske begreper gjennom lek og ulike aktiviteter. Barna gis erfaringer med ulike kategorier som farger og lek gjennom rebus, fargejakt og lignende. Barna får erfaringer med antall, størrelser og tall gjennom ulike aktiviteter som feks bingo. Deltakelse i baking gir barna erfaringer med måling, veiing, form o.l. Barna får erfaringer med ulike geometriske former. Plassering i rom og posisjonering gjennom mye god lek, og blant annet tilgang til gymsal. Begynnende kjennskap til bokstaver og tall.	Barna får erfare blant annet form gjennom ulike kunstneriske uttrykk som *landart* Barna gis flere erfaringer med antall, størrelser og posisjoneringer gjennom lek og aktiviteter, som for eksempel bingo. Barna får kjennskap og erfaringer med tall og antall gjennom spill og lek, som brettspill, yatzy og lignende. Barna får erfare antall, rom og form gjennom rollelek som butikklek. Barna får også erfaringer med tid og begreper for tid og mer abstrakt tenkning og førmatematiske begreper. Barna utvider sine erfaringer og kjennskap til ulike perspektiver og dimensjoner som tas i bruk med førmatematiskebegreper, plasseringer og preposisjoner.

Nærmiljø og samfunn		
De yngste barna	**De mellomste barna**	**De eldste barna**
Barna blir kjent med og bevisst sin egen identitet og kroppslighet. Vi jobber med blant annet spørsmål om hvem *jeg* er og familiene til barna. Barna blir kjent med barnehageområdet og nærmiljøet rundt gjennom turer og observasjoner rundt barnehagen. Barna får begynnende kjennskap til ulike kulturelle tradisjoner. Vi markerer samenes nasjonaldag 6. februar. Barna skal få medvirke i egen hverdan, og vi lytter aktivt til deres kroppslige og verbale uttrykk.	Barna blir kjent med mangfoldet av familieformer i samfunnet og i barnegruppa. Barna går turer for å bli kjent i nærområdet rundt barnehagen. Vi benytter oss av nærmiljøet, og besøker eget tursted utenfor barnehagen. Gjennom nærmiljøet får barna erfare ulike tilbud og barnehagen benytter seg aktivt av biblioteket. Gjennom bruk av nærmiljøet får barna også erfare hva det vil si å ferdes trygt i trafikken. Barna får kjennskap til andre etater som brannvesen og ambulanse. Barna får aktivt medvirke i egen hverdag og skal være en del av fellesskapet. Vi markerer samenes nasjonaldag 6. februar. Barna får kjennskap til Barnas rettigheter.	Barna får erfaringer og kjennskap til at deres valg og handlinger har betydning for andre gjennom ulike utfall og konsekvenser. Vi besøker skolen, har samarbeid med skolen og barn fra andre barnehager som skal gå i samme klasse. Barna går aktivt på turer i nærområdet og blir bedre kjent med noe av det som er rundt oss av lokalhistorie. Barna får erfaringer med buss for å utforske miljøet rundt oss. Barna får kjennskap til og erfaringer til noen av Norges minoritetsgrupper og vi arbeider aktivt med samisk kultur, gjennom blant annet å markere samenes nasjonaldag, 6. februar. Barna får kjennskap til og skal vite om egne rettigheter knyttet til barnekonvensjonen og barnas rettigheter. Barns meninger skal bety noe og møtes med anerkjennelse og forståelse. Barnet opplever demokrati gjennom reel medvirkning og møter anerkjennelse i sine ytringer.

Etikk, religion og filosofi		
De yngste barna	De mellomste barna	De eldste barna
Vi arbeider for å gjøre mangfold til en naturlig del av hverdagen gjennom samtaler med barna og være nysgjerrig og anerkjenne hverandre. Barna får erfare inkludering og fellesskap gjennom samlinger, sanger og samtaler. Barna får utforske og erfare å ta hensyn til hverandre gjennom forhandlinger, lek og turtaking. Barna får vise omsorg og empati for hverandre, og vi øver på å dele, turtaking og forstå egen plass i gruppa. Barna får bli kjent med ulike tradisjoner og markeringer i barnehagen og barnegruppa.	Barna får gode samtaler om mangfoldet i barnehagen og samfunnet for øvrig og gjennom samtaler, nysgjerrighet, forståelse og interesse for hverandre. Barna får vise omsorg for hverandre, empati, og vi samtaler med barna om følelser og det at vi er forskjellige. Barna blir kjent med ulike tradisjoner og markeringer i barnehagen og barnegruppa. Samtaler med barna og undre seg sammen om filosofiske spørsmål.	Barna skal erfare at mangfold er en naturlig del av hverdagen. Barna får erfare gjennom samtaler, vise forståelse og interesse for hverandre. Gjennom forhandling og konfliktløsing får barna kjennskap, erfaringer og kompetanse i å ta hverandres perspektiv, og vise omsorg for hverandre Barna får gode muligheter til å vise omsorg for hverandre, empati, samarbeide og respektere hverandre uavhengig av hvilke forutsetninger de har. Vi har gode samtaler og barna skal oppleve å få stille spørsmål og bli lyttet til. Barna blir kjent med ulike tradisjoner og markeringer i barnehagen og barnegruppa. Samtaler med barna og undre seg sammen om filosofiske spørsmål.

Kropp, bevegelse, mat og helse		
De yngste barna	De mellomste barna	De eldste barna
Barna blir kjent med egen kropp i møte med fysiske lekemiljøer som utfordrer og gir kroppslig mestring. Gjennom ulike bevegelser, sanglek og annet får barna bli kjent med egen kropp og ulike bevegelser. Barna skal mestre sin egen kropp og utvikle et godt selvbilde. Barna får også bli kjent med ro i egen kropp gjennom ro og hvile. - De yngste barna har ofte et stort behov for søvn for en sunn og god utvikling. Barna får delta i matlaging og rammene rundt måltidene, og vi er opptatt av fellesskapet. Barna øver på selvstendighet i ulike situasjoner, som å kle på selv, smøre mat og lignende. Barna får erfaringer med sanseapparatet sitt, gjennom taktil utforskning, smak osv. Barna får erfare å ta sjanser gjennom *risky play* og boltrelek.	Barna får møte fysiske lekemiljøer som utfordrer og gir kroppslig mestring, og som utfordrer til enda mer utforskning. Barna får bruke skolens gymsal og utfordre seg motorisk og fysisk. Barna får videre erfaringer med å mestre egen kropp, og aktiviteter som bidrar til utvikling av koordinasjon og reaksjon (eks. øye/hånd, øye/fot) gjennom bevegelsesleker og regelleker. Barna får kjennskap til og erfaringer med å forstå egen kropp, egne og andres grenser. Barna går på turer i nærmiljøet og får erfaringer med å bruke kroppen i ulikt terreng. Gjennom øving på selvstendighet i ulike situasjoner, får barna erfare mestring gjennom å kle på seg selv, smøre mat selv, øve på å gå på do osv. Barna blir kjent med ro og hvile, ro i egen kropp og øve på å gå inn og ut av høyt tempo. Barna deltar i matlaging og rammene rundt måltidet, og fellesskapet er viktig. Her får de flere erfaringer med råvarene som brukes, og barna deltar i høsting av selvdyrket mat.	Barna får oppleve kroppslige utfordringer og mestring gjennom fysiske miljøer inne og ute. Barna får utfordret motorikk og reaksjon, samt mestring av egen kropp gjennom aktiviteter og bevegelsesleker. Barna skal få gode opplevelser med å mestre egen kropp, godt selvbilde og utvikle forståelse av kroppen sin, egne og andres grenser, hvordan kroppen fungere innvendig og utvendig. Barna øver mye på selvstendighet, som av- og påkledning, toalettbesøk og hygiene, deltakelse i hverdagslige gjøremål. Barna blir utfordret på å gå lengre turer i nærmiljøet gjennom årstidene. Barna får erfaringer med ro i egen kropp gjennom hvile og lesestunder, og lytte til høytlesning, lydbok og rolig musikk. Barna får delta aktivt i matlaging og borddekking, og vi er opptatte av matglede, kunnskap om maten og råvarene vi spiser. Gjennom dette får barna også gode og rike smakserfaringer.

Natur, miljø og teknikk		
De yngste barna	De mellomste barna	De eldste barna
Barna får oppleve årstidene gjennom å være ute hver dag i all slags vær, og sanse med hele kroppen. Barna får oppleve, undre og kjennskap til naturen gjennom turer og aktiviteter ute, med materialer og aktiviteter som gjerne tas med inn. Barna får kjennskap til naturen og dyrelivet rundt oss, som for eksempel dyra på gården, fuglelivet og annet. Barna blir kjent med ulike naturfenomener, som regn, kulde og snø. Barna får erfaringer med å gå ut på tur og begynnende kjennskap til friluftsliv.	Barna får naturen ute til alle årstider og utforske naturens mangfold. Barna får erfaringer med hvordan vi best mulig kan ta vare på naturen og bli glad i den for å kunne ta vare på naturmangfoldet. Lek og gode opplevelser som styrker barnas forhold til natur og friluftsliv. Barna får oppleve bærekraftig utvikling gjennom å så/ dyrke/ plante grønnsaker, og bli kjent med matfatet vårt. Barna får erfaringer med og utforske naturens ressurser og ta dem i bruk i lek og utforskning. Barna får kjennskap til, oppleve, undre seg og eksperimentere med naturfenomener.	Barna får god kjennskap til og undre seg over årstidene gjennom å være ute og få gode opplevelser med friluftsliv. Barna får utforske og utvikle evnen til å orientere seg i naturen og bruke friluftslivet, og bli glad i naturen. Barna får kunnskap om hvordan vi kan ta vare på naturen gjennom å plukke søppel, kildesortere og lignende. Barna får eksperimentere med naturfenomener og utforske naturlige redskaper / teknologi. Barna får oppleve bærekraftig utvikling gjennom å så/ dyrke/ plante grønnsaker Barna får kunnskap om kroppen og menneskets livssyklus.

Kommunikasjon, språk og tekst		
De yngste barna	De mellomste barna	De eldste barna
Barna blir introdusert for leseopplevelser, der de ansatte er opptatte av samspill, turtaking og fortellerglede. Barna har tilgang på eventyr og bøker daglig, der høytlesning, undring og utforskning er viktig. Barna får delta aktivt i samlinger der vi bruker sang, musikk, rim og regler – med enkle konkreter som språkstøtte. Gjennom hverdagshendelser er de ansatte opptatte av de gode samtalene, om å tilknytte og utvide språket og ordforrådet/forståelsen til barna. Barna får delta i mange situasjoner der samspill og fellesskap er fokus, og de får medvirke i egen hverdag gjennom å kunne uttrykke seg på forskjellige måter. De yngste barnas kroppslige vesen er både en del av og avgjørende for språkutvikling, som de ansatte tar på alvor og støtter. Gjennom leken er de ansatte veiledere i kommunikasjon og språk. De ansatte er gode språklige rollemodeller.	Barna møter bøker og leseopplevelser i hverdagen, der barna får gode muligheter til å lese bøker selv eller sammen og for andre. Lesestunder er viktige arenaer for både språkkompetanse og fellesskap. Gjennom enklere dramatiseringer og fortellinger får barna utvidete erfaringer med kommunikasjon og fortellerglede, å tenke mer abstrakt og både gi og motta regi. Leken er viktig for barnas språkutvikling, både kroppslig og verbalt, og vil også være sentralt i barnas møter med språk og kommunikasjon. Barna får erfaringer med ulike sanger, sangleker, rim og regler, der det er lov å tulle og leke med språket. Gjennom hverdagsaktiviteter, som garderobe, måltid og lignende er de ansatte opptatte av å veilede og utvide barnas språkkompetanse. Barna blir bedre kjent med sitt eget navn og blir introdusert for skriftspråk gjennom hverdagen (som å kunne kjenne igjen sitt eget navn, og andre ordbilder).	Barna får erfaringer med ulike bøker og sjangre, som fordrer mer abstrakt tenkning. Barna får høre på lydbøker, vi bruker mer faktabøker, spill og bøker med mer tekst og færre bilder. Barna får kjennskap til og erfaringer med rim og regler, og får lage enkle rim og lignende selv. Vi tøyser og leker med språket og fantasien. Barna får filosofere over temaer og får erfaringer med abstrakt tenkning. Barna leker med og utforsker bokstaver og tall. Barna får støtte og veiledning i situasjonsuavhengig språk. Barna utvikler også språkkompetansen sin gjennom å sette ord på følelser og bli kjent med disse. Rolleleken avanserer mer for de eldste barna, der det i mye større grad lekes gjennom språket, det forhandles og dramatiseres på andre måter som vil være med på å utvide barnas språkkompetanse og kommunikasjon med hverandre, både den kroppslige og verbale kommunikasjonen. Gjennom regellek får barna erfaringer med å forholde seg til ulike beskjeder, og muligheten til å innta ulike roller.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET		
De yngste barna	De mellomste barna	De eldste barna
Barna får erfaringer med fortellinger og sang, med hjelp av både figurer og konkreter, som de selv kan leke ut etterpå. Barna får erfaringer med ulike materialer, harde, plastiske osv. gjennom formingsaktiviteter og bruk av naturen. Barna skal få prøve enkel dramatisering og begynnende møter med estetiske prosesser. Barna får erfaringer med begynnende rollelek, å innta ulike roller, å late-som-leker. Barna får utforske sansene sine gjennom ulike aktiviteter ute og inne. Barna blir kjent med sanger med enkle bevegelser, rytme, tempo, og ulike musiske elementer.	Barna får erfaringer med kreativitet i lek, med god veiledning og støtte. Barna får utforske rolleleken, og få erfaringer og opplevelser med utkledning og dramalek, der rekvisitter og annet blir introdusert. Barna får erfaringer med dans og bevegelsesglede. Barna blir kjent med et større og variert formingsmateriell, ulike naturmaterialer og estetiske prosesser. Barna får uttrykke seg gjennom ulike medier, som blant annet kunst og forming.	Barnas lek skal bli tatt på alvor og videreutvikles gjennom blant annet rolleleken, der de ansatte bidrar til å holde på leken og utvide den, og skape større narrativ og fantasiverdener. Barna får oppleve skaperglede og estetiske prosesser. Barna får delta i og kjennskap til prosesser fra skapelse til fremføring, synliggjøring av det de har vært med på å lage. Barna får bli kjent med ulike måter å uttrykke seg på gjennom kunst og forming. Barna får erfaringer med fortellerglede og både å skape historier og gjenfortelle og dramatisere disse. Barna introduseres for å lage mer detaljerte tegninger, og oppleve at det er fortellinger, tanker og følelser bak det de lager. Barna får positive erfaringer med dans, sanglek, og får delta i enkel koreografi.